

BUTLLETÍ DE CATALUNYA

Edité par le Comité Central Séparatiste Catalan à Paris
92, Rue de Richelieu — Paris

Front Únic

Front únic vol dir aplegament de tots els catalans convençuts de que l'únic mitjà d'obtéindre la llibertat es el de la violència; front únic vol dir plasmar l'ideal de llibertat en un instrument que ordeni i canalitzi tots els recursos, tots els medis i tots els esforços del poble de Catalunya en una sola orientació i en una sola voluntat per a que no es perdin temps i esforços; front únic vol dir que l'individualisme, les conveniències de partit i personals, s'esvaeixin i es fonguin dintre del sentiment i conveniència col·lectiva; vol dir també que els homes que formen part d'aquest instrument, han d'acceptar les greus responsabilitats que el càrrec els hi comporta i els sacrificis que exigeix la seva alta representació.

Per xó nosaltres, amb visió clara que el temps confirma cada dia més, senyalavem com a únic camí a seguir la formació de l'Estat català, es a dir, el Govern de Catalunya per la llibèrrima voluntat del poble, tenint com a únic fi l'organització i preparació d'una força que pogués lluitar i vencer al nostre dominador, recollint i aplegant tots els recursos, tots els mitjans i tots els esforços.

Abans i després del cop d'Estat, perque abans com ara teníem la convicció plena de la necessitat d'apelar al recurs heróic, nosaltres hem apurat totes les temptatives per arribar a la consecució del front únic.

Les d'avui, catalans, son per nosaltres hores de pregona satisfacció, si a sentir-la ens dona lloc el sofriment sens límits de nostra Patria trepitjada. Aquell crit que nosaltres donàrem en favor del front únic, es el que dona avui el poble català; que fretura per l'acció lliberadora; es el que donen també els catalans d'Amèrica que, oviradors gelosos de l'obra per la llibertat de Cata-

lunya, reclamen l'unió de tots per l'acció com a deure de dignitat patriòtica en un prec que té tant d'amor per la Patria com de recriminadora recança acusadora per als que es resisteixin a solidaritzar els seus esforços.

Hi haurà, ja, qui resisteixi aquest prec en el qui hi va també l'ofrena dels recursos indispensables per a l'acció?

Esteu segurs, catalans. Nosaltres, que no hem defallit mai, seguirem amb pas ferm la nostra via, segurs de la victoria.

El gest de nostres germans d'Amèrica ens dona la certesa del triomf.

Aixequem tots el valor a l'alçada del sentiment patriòtic. Deixem per més endavant, o millor per a no recordar-nos-en més, les petites diferències que ens puguin separar; i amarats d'amor a Catalunya llibertada, fixe el pensament en la vergonya i la rabia que hem de cloure en el més pregón de la nostra ànima per les malifetes que hem de soportar, anem ajuntant tots els esforços a la constitució del front únic català i a la formació del Govern de Catalunya que contesti degudament al crit de guerra que, amb les seves vexacions, ens ha llansat el Govern d'Espanya.

Catalans: l'obra de la lliberació de Catalunya, va endavant. No es llunyà el dia en que també nosaltres donarém el crit de guerra. La victoria serà aleshores a l'alcanc de nostra mà. Volguem tots haver contribuït a l'obra magnífica de la llibertat de Catalunya.

FRANCESC MACIA.

~~~~~

Els esperits es conquesten per la raó i la justícia.

Els armaments es compren amb diners.

Fer creixer el Tresor català, es augmentar els nostres elements necessaris per a la lluita.

Necessitat del Front únic (*)

Els arguments que s'han donat contra el front únic, han sigut, en tot moment, d'una feblesa cadavèrica. El front únic era plenament justificat en temps de la situació política anterior a aquesta. Llavors, la situació política era dominada per el fet de la curta duració del govern militar. L'Acció Catalana, davant de l'esperança d'una situació prim-parada adoptà la defensiva com a tàctica, una defensiva feta de murmuris i de brometa. Llavors, una tàctica aixís, ja fou un error. Avui, la situació ha canviat. Seria potser exagerat buscar, en la política, una lògica mecànica i fatal. En canvi, la política té una lògica humana. Quan el Primo ha dit a Bilbao i el rei a Barcelona que governarán tot el temps que sigui necessari, no han pas fet saber una veritat d'ordre matemàtic. El que han volgut dir, única y exclusivament, es que governarán fins que els treguin. Si el front únic ja era justificat quan l'impressió general era la duració relativa del govern militar, no ho es doblement ara que Madrid juga la darrera carta?

El front únic es una necessitat tan gran que el poble es pensa que es fet. El poble no s'equivoca mai. I be, s'ha de parlar clar: el front únic no es fet ni es vol fer. S'ha de dir ben alt que en aquets moments tràgics ens domina com mai l'insolidaritat més absoluta. Mes allunyat està d'un catalanista radical un catalanista d'Acció Catalana que un castellà. Es absurde. Es revoltant. Però es llastimosament exacte.

No es pot fer cap argument contra el front únic, ni l'argument de la por. Ha de passar amb el front únic o sense el front únic el que ha de passar fatalment. El problema de l'unitat d'Espanya es l'únic problema de la monarquia. La monarquia es l'unitat. A les cases regnants hi ha poques idees, pero hi ha una experiència acumulada. La monarquia es el dipòsit de les idees conservadores i per tant de l'idea més conservadora que pot existir a Espanya, de l'unitat. Prepareu-vos doncs, catalans, a tenir la monarquia sistemàticament a l'altre costat de la barricada. Aixó, aquestes idees centrals, super substancials, son les que fallaren abans d'ahir al senyor Cambó i ahir al senyor Puig i Cadafalch. Us dirán que foren enganyats. Es exacte. Però el que els hi fallà abans que tot fou l'instint polític.

La monarquia trobarà sempre polítics per fer una política unitaria. Per una raó molt senzilla. El problema català es l'únic problema que ha sentit i sent el poble castellà. Es un poble aquest, que històricament encara ha de neixer. Es un poble que no ha sigut mai ell, que no té una historia propia, ni un moment de personalitat autèntica. Es un poble que ha fet la política dels altres, que les vegades que ha sigut alguna cosa fou en tant que instrument dels altres. Es un poble ofegat a dins de l'història d'Alemanya, d'Anglaterra, de França o de l'Esglesia. I es precisament perque ha sigut sempre un instrument perque ha conservat unes característiques nacionals ferotgement típiques. El problema català, per la part que conté de crítica d'Espanya, revolta fins a les entranyes la gelosia natural d'un poble i aixó sobretot perque nega una historia. Per aquest cantó doncs, les coses son encara més clares. I davant de la fatalitat ofensiva que té el nostre problema, no hi ha dret, si es vol conservar una posició catalanista honrada, a buscar una porta de sortida. No. No hi ha sortida.

Com es possible doncs, si el nostre problema es una historia en marxa, tenir por del front únic? Es no tenir confiança en el fet mecànic del catalanisme.

S'allega, també, l'il·luminisme d'En Macià. Espanta,

(*) Agraïm cordialment a l'amic Josep Plà aquest article en pro del front únic. Encara que l'independència de criteri d'en Plà a « Acció Catalana » dona a aquest article el valor de la significació personal del distingit escriptor, es aquesta tan remarcable, que justifica el que nosaltres ens sentim joiosos de la seva col·laboració en aquesta tasca pel front únic català.

en aquest home, el De Valera. Aquest espant, localitzat a la Lliga, està be perque la por es una de les innumerables formes de l'ignorancia. Però en els altres partits, aixó no es compren. Un munt de diferencies separen En Macià i jo. Som dos homes de dues èpoques distintes, de formació diferent, de sensibilitat potser contraria. Us concedeixo que En Macià es un símbol del sentiment a condició de que em considereu suficientment fred per esser un oportunista. I be, aquest oportunista us diu: En Macià es l'home que està d'acord amb el tó actual de l'opinió catalana, En Macià es l'únic home que té una política. En Macià es la nostra única esperança. En Macià es sobretot l'home que porta avui la política amb suficient passió per tenir de Catalunya un coneixement exacte. No cal entrar en mes explicacions. El temps dirà si el que avui sembla misticisme pur no es altre cosa sinó l'únic camí.

Per una serie de qüestions de caràcter pràctic, el front únic es indispensable. Cadascú pel seu cantó treballa com pot per donar a conèixer el nostre problema al món, però no es podrà fer feina profitosa fins que tots els treballs s'organitzin. L'organisme organitzador ha d'esser el que surti del front únic. En el curs d'aquets treballs tothom s'ha donat compte que convidria, en certs moments, parlar en nom de Catalunya. Avui, qui hi pot parlar? Ningú. Aixó sol ens fa perdre una quantitat de treball extraordinari. Només l'organisme sortit del front únic pot superar aquesta insuperable dificultat. I per els tractes que Catalunya ha emprès, ho ha d'empendre, qui sinó aquest organisme pot tenir plens poders?

En Macià proposa el front únic. El front únic ha de cristalitzar en un organisme que tingui plens poders i plena responsabilitat per tant. Totes les possibilitats son obertes davant d'aquest organisme. Cap compromís partidista hi pot tenir entrada, sinó es el de temperar la prudencia amb l'audacia. I només un límit s'obra davant del treball a fer: el límit de servir a Catalunya.

JOSEP PLA.

La Justícia i el Directori

El Directori militar d'Espanya digué que volia i prometé, entre moltes altres coses, sanear, enobrir i donar independència a l'administració de Justícia.

Efectivament, aquí van unes proves:

Un jutge de Madrid, el Sr. Prendes Pando, va negarse a fer cas d'una recomanació escrita pel propi Primo de Rivera a favor d'una « cocotte » de Madrid dita la « Caoba ». Es obligat a demanar l'excedència i el president del Tribunal Suprem que aprovà la conducta del dit Sr. Jutge, i per tant no va accedir tampoc al que l'hi exigia el dictador, es jubilat.

— En Juli Fournier, un dels capitosts de l'Unió Monàrquica Nacional, la pitjor de les fraccions de la vella política, que essent Director general de Registres i per tant, cap del Notariat espanyol, se li demostrà documental i fotogràficament, en plé congrés d'Espanya, que per a obtenir l'acta de diputat, havia ell mateix falsificat documents públics, en set mesos de Directori, ha passat, de simple advocat, a president de l'Audiència de Tarragona.

— El Sr. Martínez Gimeno, president de Sala de l'Audiència de Barcelona, per no volguer deixar en llibertat a un policia autor d'un doble assassinat, segons volia el seu protector Martínez Anido i que, aprofitat una ausència de dit jutge, va esser lliberat fins que tornà a cometre un altre crim, va esser expedientat i tret de la carrera, exercint avui de simple advocat a Barcelona.

— En Felip Rey, president de l'Audiència de Girona per haver ja abans del Directori sabut defensar la dignitat de la toga, en menys de tres mesos ha sigut traslladat de tres Audiències, segurament amb el deliberat propòsit de fer-li demanar l'excedència.

El cas de l'Universitat Industrial

Protesta de l'intellectualitat francesa

Com es sabut, amb motiu d'una lletra del professor Dwelshauvers, de l'Institut d'Estudis Catalans, contestant a un dictamen injuriós del baró de Viver, conseller esquiol de la Mancomunitat, que motivà l'adhesió dels professors de les escoles de la Mancomunitat envers M. Dwelshauvers, han estat destituïts els esmentats professors, en nombre de més de cent; clausurada l'Universitat Industrial, on hi rebíen ensenyança més de 4.000 alumnes.

Devant d'aquesta malvestat es revoltarà l'intellectualitat de tot el món.

La francesa ha estat la primera.

El « Rapprochement universitaire » ha celebrat una reunió a la que es refereix la següent resenya del gran diari parisien « Le Quotidien » :

Une adresse de sympathie des universitaires français à leurs collègues catalans frappés par le Directoire

« Nos lecteurs sont au courant du dernier acte d'arbitraire commis par le Directoire espagnol.

Pour avoir signé une adresse, très digne et très modérée, à leur collègue M. Dwelshauvers, brutalement destitué, — et sous quels prétextes ! — cent soixante professeurs de l'Université nouvelle de Barcelone sont révoqués à leur tour.

Comme nous l'avions fait prévoir dès le début, l'Université nouvelle est fermée. Quatre mille étudiants, qui s'étaient, d'ailleurs, solidarisés avec leurs maîtres, sont licenciés. Fermée, de même, cette intéressante Université du travail, annexe de l'Université nouvelle, où des savants venaient s'entretenir, chaque soir, avec plus de mille ouvriers.

On a dit que la mesure prise par le Directoire avait, en réalité, un caractère politique, qu'il poursuivait la langue catalane (la langue est une liberté).

Mais, depuis septembre et par ordre, les cours étaient tous professés en castillan, sauf celui de M. Dwelshauvers, qui enseignait en français !

Non. Il s'agit bien là d'une guerre engagée, sur tout le territoire espagnol, contre l'intellectualité, contre l'enseignement populaire.

Si Barcelone a reçu les premiers coups, c'est que son Université nouvelle était, à la fois, un institut de très haute culture, une Université industrielle, une école du travail. Elle gênait.

Il a paru au Rapprochement universitaire que la pensée française devait s'émouvoir. Hier après-midi, sous la présidence de M. Legonis, professeur en Sorbonne, assisté de M. Abel Rey, s'est tenue une première réunion, où ont été envisagés les moyens d'intervention les plus efficaces.

Il ne s'agit point de venir en aide matériellement aux professeurs révoqués, dont la plupart sont, du coup, privés de toutes ressources. Les Catalans, nous a dit M. Macià, ont déjà recueilli trois cent mille pesetas.

Il convient de s'élever, comme aux temps de la Russie tsariste, contre cet attentat à l'intelligence qu'est la suppression d'un foyer intellectuel.

MM. Ch. Richet, Georges Renard, Camerlynck, Ker-gomard, Hadamard, Chamard, Bouglé, Beaulavon, Hé-rol, Delacroix, Gley, etc. assistaient à la réunion d'hier.

Mme la comtesse de Noailles, dont nous avons publié le télégramme aux Jeux floraux, avait envoyé son adhésion, ainsi que nombre d'universitaires de marque : MM. H. Hanser, Eisenmann, Mornet, Brunot, Meillet, Paul Boyer, etc.

Une adresse a été rédigée, qui assure les universitaires catalans de la sympathie de leurs collègues français, les félicite de l'œuvre qu'ils avaient accomplie et s'élève contre l'acte d'arbitraire qui les frappe.

Mais ce n'est là que le début d'une campagne à laquelle *Le Quotidien* a déclaré vouloir s'associer, dès le premier jour.

Le Rapprochement universitaire se propose de faire signer sa protestation par l'élite intellectuelle de la France et des pays étrangers.

Et il estime que la Société des Nations doit être saisie.

Car le droit de l'esprit a été violé.

CHARLES-BRUN. »

Amb referència al mateix assumpte, diu el periòdic « OC » de Toulouse, que tant amatentament tracta els assumptes de Catalunya :

« Cette fois-ci c'est bien le commencement de la fin. Le baron de Viver, cet illustre analphabète, vient de recevoir la juste récompense due à ses efforts pour anéantir une culture dont il ne put jamais arriver à obtenir le premier grade.

C'est à la conscience européenne que sera soumise l'ignominie du Directoire espagnol et de ses valets. Le tsarisme dans les jours les plus honteux n'a pas commis de crime plus bas que celui de la fermeture de l'Université nouvelle de Barcelone.

Toutes les Universités de France à l'appel du « Rapprochement Universitaire », et toutes celles d'Europe se dresseront.

Aujourd'hui se vérifie ce que nous avons annoncé depuis le mois de septembre, de triste mémoire, que la prétendue régénération de l'Espagne n'est que la Guerre à l'Esprit et le moyen choisi : la destruction de la race catalane.

L'élite de l'Intelligence française qui se mit toujours, au cours de l'histoire, au service des opprimés se devait d'élever la première une protestation.

Elle s'est groupée d'un élan spontané au premier cri d'alarme lancé par Mme la comtesse de Noailles, et Antonin Perbosc, et dont « OC » est fier d'avoir pris l'initiative, autour du grand leader de l'indépendance catalane Francesc Macià, la noble figure symbolique de la République libre de Catalogne.

La France fut toujours la patrie d'élection où les grands exilés vinrent préparer et mûrir la liberté de leur patrie.

De la somme de ces sacrifices naîtra un jour l'Émancipation de l'humanité.

L'heure de la justice est parfois lente à venir, mais elle vient toujours. Les grandes, nobles et pures passions finissent par être exaucées.

Voici que, comme autrefois, autour de Mickiewicks, pour la Pologne, c'est toute la pensée française autour de Francesc Macià qui réclame la libération de la Catalogne. »

Vots de qualitat pel Front únic

El grup « Catalunya » de Santiago de Cuba :

« ... Aquest Consell Directiu va rebre vostres circulars de 14 de Novembre de 1923, 20 de Gener de 1924 i 10 de Febrer del mateix any; va enterar-se d'elles amb gran satisfacció, ja qu'elles demostren que us disposeu, vos i els que amb vos col·laboren, a laborar de manera definitiva per a la lliberació de Catalunya.

« ... Entenem que deu anar-se tot seguit a organitzar el poder executiu i el poder legislatiu de l'Estat lliure de Catalunya en una Assemblea mundial que deuria reunir-se en un lloc a propòsit, on tots poguessin ésser-hi representats... »

El Comité Català « Llibertat », de Buenos Aires :

« ... El règim d'excepció a que ens té sotmesos l'Estat espanyol, es bàrbar de tota malvestat: impropri dels temps d'ara i es prou cruel e inhumà per a que la nostra sang s'hi revolti i la nostra dignitat de catalans s'en senti avergonyida, humiliada i escarnida.

No us volèm entretenir recordant-vos les vexacions, els atropells de paraula i d'obra de que ha estat, es i serà objecte la nostra desventurada patria dintre l'Estat espanyol. Vosaltres ho sabeu millor que els que romanen a l'exili. Solament volem dir-vos que els catalans d'ultramar, després de seguir totes les alternatives del moviment nacionalista d'aquets últims anys, amb lluc atent i el cor esperançat, després de constatar el seguit de temptatives per tal d'arribar a un acord mutu amb Espanya i harmonitzar les aspiracions nacionals de Catalunya amb l'integritat de l'Estat que les oprimeix, després d'esser testimonis vigilants de la nula eficàcia d'aquelles temptatives, creiem que es arribat el moment de rompre els lligams que puguin acostar-nos a l'Estat que a cada manifestació de la nostra ànima nacional respón amb una més accentuada hostilitat, menyspreuant-nos i envilint-nos. I encara creiem més els catalans exilats: creiem que davant de la situació actual de Catalunya, desposeïda dels seus atributs de Govern, tals com la Mancomunitat, les diputacions i els ajuntaments, perseguits els seus ideals, ultratjada la seva llengua, bandejada per facciosa la seva bandera, de fet ens trobem en estat de guerra amb Espanya; no un estat de guerra moral com s'havia dit suara, sinó un estat de guerra real, material; i així com aquell fou dictat pels catalans mateixos, aquest ens l'imposen els espanyols. I be; no havem pas d'esser nosaltres els que aixequem bandera de parlament, la nostra situació ens assenyalà un camí ben definit: *tots a les armes!* Els altres camins, actualment, no menen enlloc i fora renunciar a la dignitat nacional de Catalunya, emprendre'ls després de les malvestats del Directori militar espanyol.

Cal, però, que al emprendre's la lluita armada, no es facin les coses apresuradament. Tractant-se com es tracta d'un esforç en el qual es juga, además de la llibertat de la patria la vida de milers de fills d'ella, cal activar una bona organització per tal de que en arribar un moment difícil de l'enemic, un d'aquests moments

com la desfeta d'Annual o la mateixa alteració de la vida constitucional del 13 de setembre, Catalunya, trobant-se preparada, armada i ben proveïda, s'aprofiti de la situació erigint-se en sobirana de la seva vida nacional, proclamant l'Estat Català regit per un règim republicà democràtic.

Per a que sigui realitat aquesta aspiració nacional alliberadora, es de totes passades imprescindible que les diverses tendències del nacionalisme català dels que obeixen al sentit d'independència, els que volen, en fi, que Catalunya esdevingui una nació lliure amb Estat propi i sobirà, constitueixin un front únic per plantar cara a l'enemic i vagin a l'organització immediata dels voluntaris per a la formació de l'exèrcit català de la llibertat.

Invocar ara petites misèries de veïnat o rivalitats per de capelleta, es atemptar contra la llibertat de Catalunya. Es voler fer predominar l'amor propi per damunt de l'amor a la patria; es imposar la vanitat o l'egoisme personal a les conveniències de la patria de tots. Es, en una paraula, fer obra derrotista.

El front únic s'imposa; ens l'imposen els mateixos enemics; ens hi forcen. Per la llibertat de Catalunya, cal depositar tot mirament, tota renúncia; cal sacrificar-nos, realment, per aconseguir el triomf; cal demostrar l'heroisme del nostre sacrifici per despendre'ns personalment de ço que pugui constituir un entrebanc seriós per la consecució de la llibertat de la patria. Davant de l'alliberament definitiu, aspiració de tots, cal que tots realitzem concessions mútues i recíproques. Heus aquí, honorable patrici, exposada l'opinió unànim dels catalans que, lluny de la patria estimada, es captenen dels seus afers patriòtics, culturals i alliberadors, opinió que estimarem tingueu en compte i resolgueu en conseqüència, pensant que aquest mateix prec es adreçat a les organitzacions d'Acció Catalana i de la Lliga Regionalista, organismes que conjuntament, i amb l'Estat Català i el vostre, constitueixem, creiem, la veritable força del nacionalisme català.

No pretenem ens contesteu si no podeu donar-nos l'ansuada notícia de la constitució del front únic català. I penseu que cap raó no ens convencerà de l'impossibilitat d'anar a l'efectivitat d'aquesta aspiració nostra.

Tingueu en compte també que si no sabeu aprofitar els moments propicis que se us presenten actualment, algún dia haureu de respondre d'aquest greu manquement davant dels catalans d'Amèrica, aquests catalans exilats que de vegades us han assenyalat el veritable camí del patriotisme, com en el cas de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, orgull dels que morem en aquestes terres lliures.

Per la llibertat de Catalunya, aneu a la constitució del front únic, la formació del qual es ja una qüestió de dignitat patriòtica.

Visqueu molts anys per la Patria.

(Amb el Comité Català « Llibertat », signen aquest document altres 23 entitats i tres publicacions periòdiques de Sudamèrica.)

Català que no pots tenir l'honor d'oferir ta vida per la deslliurança de la Patria; pensa que els teus cabals poden servir per armar un germà teu que espera poguer fer-ho.